

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2022/11

Karar Sayısı : 2022/15

Karar Tarihi : 24/2/2022

R.G.Tarih-Sayısı : Tebliğ edildi

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Konya 1. İcra Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na 9/6/2021 tarihli ve 7327 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle eklenen geçici 16. maddenin Anayasa'nın 35. ve 46. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Kamulaştırmatsız el atma nedeniyle hükmedilen tazminatın icrasına ilişkin takibin durdurulması talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu geçici 16. maddesi şöyledir:

“Geçici Madde 16- (Ek:9/6/2021-7327/21 md.)

Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen 4/11/1983 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiili el konulması veya hukuki el atılması sebebiyle mülkiyet hakkından doğan taleplere dair bedel ve tazminata ilişkin davalarda verilen kararlar taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararların icrasına ilişkin hükümlere göre yerine getirilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, kesinleşmemiş mahkeme kararlarına dayanılarak başlatılan icra takipleri kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durdurulur.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü (İçtüzük) hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatma KARAMAN ODABAŞI tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu ve itiraz konusu kanun hükmü okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un “Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi” başlıklı 40. maddesinde Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurularda izlenecek yöntem belirtilmiştir. Söz konusu maddenin (1) numaralı fıkrasında bir davaya bakmakta olan mahkemenin bu davada uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda anılan fıkrada sayılan belgeleri dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine göndereceği kurala bağlanmış; fıkranın (a) bendinde “İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslı”, (b) bendinde “Başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneği” ve (c) bendinde “Dava dilekçesi, iddianame veya davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örnekleri” Anayasa Mahkemesine

gönderilecek belgeler arasında sayılmıştır. Maddenin (4) numaralı fıkrasında ise açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvurularının, Anayasa Mahkemesi tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedileceği hükme bağlanmıştır.

3. İçtüzük'ün 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde de itiraz yoluna başvuran Mahkemenin gerekçeli kararında Anayasa'ya aykırılıkları ileri sürülen hükümlerin her birinin Anayasa'nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğunun ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterilmesi gerektiği ifade edilmiş; anılan maddenin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde "*Başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneği*", (b) bendinde "*Dava dilekçesi, iddianame veya davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örnekleri*" ve (c) bendinde "*Dava dosyasında sunulan belgelerin tarih sırasına göre başlıklar hâlinde sıralandığı dizi pusulası*" Mahkemeye sunulacak belgeler arasında sayılmıştır.

4. İçtüzük'ün 49. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde Anayasa Mahkemesince yapılan ilk incelemede başvuruda eksikliklerin bulunduğu tespit edilmesi hâlinde itiraz yoluna ilişkin işlerde esas incelemeye geçilmeksizin başvurunun reddine karar verileceği, (2) numaralı fıkrasında ise anılan (b) bendi uyarınca verilen kararın itiraz yoluna başvuran mahkemenin eksiklikleri tamamlayarak yeniden başvurmaya engel olmadığı belirtilmiştir.

5. 19/1/2022 tarihli başvuru kararında itiraz konusu kuralın daha önce Anayasa Mahkemesince iptal edilen bir başka kuralla aynı hususu düzenlediği gerekçesiyle iptali talep edilmiş ise de Anayasa'ya aykırılık gerekçesinin Anayasa'nın 35. ve 46. maddeleriyle usulünce ilişkilendirilmediği tespit edilmiştir. Bu itibarla itiraz konusu kuralın Anayasa'nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğunun gerekçeli başvuru kararında ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterilmediği anlaşılmaktadır.

6. Öte yandan itiraz yoluna başvuran Mahkemenin aynı kurala ilişkin olarak aynı dava dosyası kapsamında daha önce Anayasa Mahkemesine yaptığı başvuru, Anayasa Mahkemesinin 4/11/2021 tarihli ve E.2021/112, K.2021/75 sayılı kararıyla başvuru kararında itiraz konusu kuralın Anayasa'nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğunun ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterildiği ve bu kuralın iptalinin talep edildiği bir *gerekçeli başvuru kararının* bulunmaması nedeniyle 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından esas incelemeye geçilmeksizin reddedilmiştir. İçtüzük'ün 49. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Mahkemenin eksiklikleri tamamlayarak yeniden itiraz başvurusunda bulunması mümkün olup bu durumda yapılacak başvuru önceki başvurunun devamı mahiyetinde olmayıp yeni bir başvuru niteliği taşımaktadır. Bu sebeple Anayasa Mahkemesine aynı kurala ilişkin olarak yeniden başvuru yapılması hâlinde başvurunun Anayasa, 6216 sayılı Kanun ile İçtüzük'te belirtilen yöntemine uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

7. Yapılan incelemede itiraz yoluna başvuran Mahkemece dava dosyasının onaylı suretinin daha önceki başvuru kapsamında Anayasa Mahkemesine gönderilmiş olması nedeniyle yeniden gönderilmediği belirtilerek 19/1/2022 tarihli başvuru kararı ile aynı kurala ilişkin olarak yeniden Anayasa Mahkemesine başvurulduğu anlaşılmaktadır. Buna göre yeni bir başvuru niteliği taşıyan anılan başvuruda; İçtüzük'ün 46. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde belirtilen dava dilekçesi, davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örnekleri sunulmamıştır.

8. Yine Anayasa Mahkemesine başvurulması yolunda Mahkemece yeniden bir karar alınması ve söz konusu karara ilişkin tutanağın onaylı örneğinin de sunulması gerekmektedir. Bu kapsamda görülebilecek ara kararın tarihi ise 19/1/2022 tarihli başvuru kararından sonrasına ilişkin 21/1/2022 olup söz konusu karar dosyanın Anayasa Mahkemesine gönderilecek olması nedeniyle duruşma gününden rücu edilmesine ve Anayasa Mahkemesi kararından sonra duruşma gününün

Esas Sayısı : 2022/11
Karar Sayısı : 2022/15

belirlenmesine ilişkindir. Anılan kararda Anayasa Mahkemesine yeniden başvurulması hususunun açıkça kararlaştırılmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca başvuruya ilişkin belgelerin dizi pusulasına da bağlanmadığı görülmüştür.

9. Açıklanan nedenlerle 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri ile İÇTÜZÜK'ün 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ve (2) numaralı fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine aykırı olduğu anlaşılan başvurunun 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından esas incelemeye geçilmeksizin reddi gerekir.

III. HÜKÜM

4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na 9/6/2021 tarihli ve 7327 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle eklenen geçici 16. maddenin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusunun 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından esas incelemeye geçilmeksizin REDDİNE 24/2/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR